

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

नाशिक मुख्यालय

मराठी भाषा गौरव दिन

अहवाल

प्रास्ताविक

मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त महाराष्ट्र शासनाचा उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाने निर्गमित केलेल्या परिपत्रकान्वये राज्यातील शैक्षणिक संस्था आणि विद्यापीठांनी विविध प्रकारचे कार्यक्रम आयोजित करण्याबाबतचे पत्र दि. २० जानेवारी २०१७ पाठविले होते. शासनाच्या या पत्रास अनुसरून यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाने विविध कार्यक्रम आयोजित करून शासन आदेशाची पूर्तता केली.

'बोलु कवतिके' कार्यक्रमाचे यशस्वी आयोजन

ज्येष्ठ साहित्यिक वि. वा. शिरवाडकर अर्थात कवी कुसुमाग्रज यांनी मराठी साहित्य क्षेत्रास दिलेले योगदान आणि मराठी भाषा ही ज्ञानभाषा होण्यासाठी घेतलेले परिश्रम विचारात घेऊन २७ फेब्रुवारी हा जन्मदिवस मराठी भाषा गौरव दिन म्हणून साजरा करण्यात येतो. या दिवसाचे औचित्य साधून राज्य शासनाचा उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग आणि मुक्त विद्यापीठाच्या वतीने रविवार, दि. २६ फेब्रुवारी २०१७ रोजी सायंकाळी ६ वाजता नाशिक येथील महाकवी कालिदास कलामंदिरात सुरभी, पुणे निर्मित 'बोलु कवतिके' या सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाद्वारे ज्येष्ठ गायक रवींद्र साठे, अनुराधा मराठे, योगिता गोडबोले, श्रीरंग भावे, अशोक काळे यांसारख्या दिग्गजांनी हजेरी लावली.

रसिक श्रोत्यांची भरभरून दाद

मधुर गीतांची उधळण, भक्तिगीते, भावगीते, लोकगीते, कविता, ओव्या, भारूड, नाट्यगीत, संतरचना, गवळण, चित्रपट संगीत, अभंग, लावणी आणि अभिवाचन अशा रंगारंग सांस्कृतिक जल्लोषात नाशिककर चिंब झाले. टाळ्यांचा कडकडाट, शिट्यांची उत्स्फूर्त दाद अशा अभूतपूर्व वातावरणात 'बोलु कवतिके' सांस्कृतिक कार्यक्रमाचा नाशिककरांनी मनमुराद आनंद लुटला.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ आणि राज्य शासनाचा उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने मराठी भाषा गौरव दिवसाचे औचित्य साधून नाशिककरांसाठी आयोजित करण्यात आलेल्या सुरभी, पुणे निर्मित 'बोलु कवतिके' या मराठीचे गुणगान गाणाऱ्या विशेष कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. येथील कालिदास कलामंदिरात रविवारची संध्याकाळ सप्तस्वरांच्या आणि अभिवाचनात अक्षरशः हरपून गेली. 'जय शारदे वागेश्वरी' या सरस्वती स्तवनाने कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. मोगरा फुलला, या जन्मावर... या

जगण्यावर, घनश्याम सुंदरा, राम जन्मला गं सखे, कुणाच्या खांद्यावर कुणाचे ओझे, झिनी झिनी वाजे बीन, सर्वात्मता शिवसुंदरा, मळ्याच्या मळ्यामंदी कोण गं उभी, माझी मैना यासह असंख्य भावगीते, भक्तिगीते आणि लोकगीतांनी श्रोते चिंब झाले. ज्येष्ठ गायक रवींद्र साठे, अनुराधा मराठे, योगिता गोडबोले, श्रीरंग भावे, अशोक काळे यांनी गायलेल्या सदाबहार गीतांनी रसिकांना मंत्रमुग्ध केले. मराठी मनावर अधिराज्य गाजवणाऱ्या गीतरामायणातील निवडक वेच्यांच्या सादरीकरणाने ही संगीत मैफल मोठ्या उंचीवर गेली. प्राजक्ता राज (अत्रे) यांनी नृत्ये सादर केली. तुषार दळवी, मधुरा वेलणकर, प्रवीण जोशी यांनी खास शैलीत केलेल्या अभिवाचनामुळे कार्यक्रमात रंगत आली.

वि. स. खांडेकर, ना. सी. फडके, आचार्य अत्रे, व्यंकटेश माडगुळकर, गदिमा, विंदा करंदीकर, मंगेश पाडगावकर, शांता शेळके, बा. सी. मर्ढेकर यांपासून सुरेश भट, आरती प्रभू, ग्रेस यांच्या साहित्यावर आधारित दृक-श्राव्य कलाविष्कार नाशिककरांना यानिमित्ताने अनुभवायला मिळाला. केदार परांजपे यांनी संगीत संयोजन केलेल्या या विशेष कार्यक्रमासाठी प्रवीण जोशी यांनी संहिता लेखन केले होते.

मराठी भाषा दिनाचे औचित्य साधत विद्यापीठाच्या दृक-श्राव्य केंद्राने तयार केलेला माहितीपटही यावेळी दाखविण्यात आला. कार्यक्रमाच्या प्रारंभी राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण तथा सांस्कृतिक मंत्री विनोद तावडे यांनी ध्वनिचित्रफितीद्वारे राजभाषा दिनानिमित्त आयोजित करण्यात येणाऱ्या विविध कार्यक्रमांची माहिती दिली. पसायदानाने कार्यक्रमाची सांगता झाली. यावेळी रमाकांत परांजपे (व्हायोलिन), प्रसन्न बाम (संवादिनी), राजेंद्र पूरकर (तबला), केदार मोरे (ढोलकी), अभय इंगळे (पाश्चिमात्य तालवाद्ये) आणि केदार परांजपे (सिंथेसायझर) यांनी साथसंगत दिली.

एकूणच मराठी भाषेचे संवर्धन करण्यासाठीची बीजे नव्या पिढीत रुजविण्यासाठी या कार्यक्रमाच्या माध्यमातून प्रकाश टाकण्यात आला. हा कार्यक्रम नागरिकांसाठी निःशुल्क ठेवण्यात आला होता. पसायदानाने कार्यक्रमाची सांगता झाली. या कार्यक्रमास हजारो नाशिककरांची उपस्थिती लाभली.

पूर्व प्रसिद्धी

मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त राज्य शासनाचा उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग आणि मुक्त विद्यापीठाच्या वतीने आयोजित करण्यात आलेल्या या कार्यक्रमाचा जास्तीतजास्त नागरिकांना लाभ घेता यावा म्हणून विद्यापीठाने विद्यापीठ स्तरावर कुलसचिव डॉ. दिनेश भोंडे यांच्या अध्यक्षतेखाली वेगवेगळ्या समित्या नेमण्यात आल्या. त्यात आयोजन, उद्घाटन व समारोप, वित्त, भोजन, निवास व्यवस्था, अहवाल लेखन अशा विविध समित्या गठित करण्यात आल्या. सदर कार्यक्रम समन्वयक म्हणून विद्यापीठाच्या विद्यार्थी कल्याण व बहिःशाल विभागाच्या प्रमुख डॉ. विजया पाटील यांची नेमणूक करण्यात आली.

या कार्यक्रमाची व्यापक प्रसिद्धी करण्यासाठी विद्यापीठाच्या जनसंपर्क विभागाने प्रसारमाध्यमांद्वारे प्रचार आणि प्रसार केला. त्यात मराठी, इंग्रजी आणि हिंदी वर्तमानपत्रांतून बातम्या, तसेच शनिवार आणि रविवारी दोन दिवस चार सर्वाधिक खपाच्या दैनिक लोकमत, सकाळ, पुण्यनगरी आणि दिव्यमराठी या प्रमुख वर्तमानपत्रांतून विशेष जाहिराती प्रसिद्ध केल्या. याबाबतची वृत्तपत्र कात्रणे सोबत जोडली आहेत. नाशिक शहरातील प्रमुख चौकांत व

साहित्य, नाट्य आणि सांस्कृतिक चळवळ चालविणाऱ्या प्रमुख संस्थांच्या प्रवेशद्वारावर कलर फ्लेक्स लावण्यात आले. याशिवाय सोशल मीडियाच्या माध्यमातूनही प्रसिद्धी करण्यात आली. त्यात विद्यापीठाची वेबसाईट, फेसबुक आणि विद्यापीठ परिवारातील सदस्यांच्या whats apps यासारख्या बहुमाध्यमांचा वापर करण्यात आला. बातमी लिंक – मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त 'बोलु कवतिके' कार्यक्रमाचे आयोजन <http://marathi.eenaduindia.com/Nasik/Nasik/2017/02/24123724/news-in-marathi-programme-organised-for-marathi-language.vpf> <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.ptg.eenaduindiahl=en> या कार्यक्रमात विद्यापीठासाठी अर्ध्या तासाचा अवधी देण्यात आल्याने विद्यापीठाने या कालावधीत विद्यापीठाच्या कुसुमाग्रज अध्यासनाच्या वतीने काव्य लेखनासाठी देण्यात येणारा २०१६ चा विशाखा काव्यलेखन पुरस्कारांचे वितरण केले.

ध्वनिचित्रफीत

'बोलु कवतिके' सांस्कृतिक कार्यक्रमाच्या सुरुवातीस राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण तथा सांस्कृतिक मंत्री मा. ना. विनोद तावडे साहेब यांचा संदेश असलेल्या ध्वनिचित्रफीतीद्वारे विविध कार्यक्रमांची माहिती दिली. याबरोबरच विद्यापीठाच्या दृक-श्राव्य केंद्राने तयार केलेला माहितीपटही यावेळी दाखविण्यात आला.

निमंत्रण पत्रिका व प्रवेशिका

या कार्यक्रमास शहरातील साहित्य, कला, नाट्य, शैक्षणिक, सामाजिक, राजकीय अशा विविध क्षेत्रांतील जाणकार, प्रसारमाध्यमांचे संपादक, वरिष्ठ पत्रकार आणि हितचिंतकांना देण्यासाठी विद्यापीठाच्या ग्रंथनिर्मिती केंद्राने सुबक अशी रंगीत निमंत्रण पत्रिका छापून त्या वितरित केल्या. याशिवाय कार्यक्रमासाठी प्रवेशिकाही छापून त्या वितरित केल्या.

विशाखा पुरस्कारांचे शानदार वितरण

मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त विद्यापीठातर्फे रविवारी राजभाषा दिनाच्या पूर्वसंध्येला कालिदास कलामंदिरात आयोजित करण्यात आलेल्या विशेष समारंभात तीन कवींना सन्मानित करण्यात आले. या पुरस्कार निवड समितीमध्ये प्राथमिक फेरीत सर्वश्री दासू वैद्य, राजू देसले, अर्जुन नाईक तर अंतिम निवड समितीमध्ये सौ. प्रतिभा सराफ, अर्जुन नाईक, चंद्रकांत पाटील आणि प्रकाश होळकर यांचा समावेश होता. विशाखा पुरस्कारासाठी डॉ. योगिनी सातारकर-पांडे (नांदेड) यांच्या 'जाणवांचे हिरवे कोंभ' काव्यसंग्रहास प्रथम पुरस्कार, मोहन कुंभार (सिंधुदुर्ग) यांच्या 'जगण्याची गाथा' काव्यसंग्रहास द्वितीय क्रमांकाचा पुरस्कार, तर विष्णू थोरे (नाशिक) यांच्या 'धुळपेरा उसवता' काव्यसंग्रहास तृतीय क्रमांकाचा पुरस्कार अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे माजी अध्यक्ष तथा ज्येष्ठ साहित्यिक उत्तम कांबळे यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आला. पुरस्कारार्थींना अनुक्रमे २१ हजार, १५ हजार आणि १० हजार रोख रक्कम, सन्मानचिन्ह, सन्मानपत्र देऊन गौरविण्यात आले. यावेळी व्यासपीठावर कुलसचिव डॉ. दिनेश भोंडे, विद्यार्थी कल्याण व बहिःशाल विभागाच्या प्रमुख डॉ. विजया पाटील, वित्त अधिकारी मगन पाटील उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. दिलीप म्हैसेकर होते.

कार्यक्रमोत्तर प्रसिद्धी

मराठी भाषेचे गुणगान गाणाऱ्या 'बोलु कवतिके' या कार्यक्रमाची सांगता झाल्यानंतर या कार्यक्रमाची प्रसिद्धीही

विद्यापीठाच्या जनसंपर्क विभागाने मोठ्या प्रमाणात केली. याबाबतची वृत्तपत्र कात्रणे आणि लिंक सोबत जोडल्या आहेत. aajchadinkar.blogspot.com, सांस्कृतिक जल्लोषात नाशिककर चिंब, मराठी भाषा दिनाचे औचित्य <http://marathi.eenaduindia.com/Nasik/NasikCity/2017/02/28075629/news-in-marathi-marathibhasha-day-celebration.vpf>, <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.ptg.eenaduindiahl=en>

हा कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी कुलगुरू डॉ. दिलीप म्हैसेकर, कुलसचिव डॉ. दिनेश भोंडे, विद्यार्थी कल्याण व बहिःशाल विभागाच्या प्रमुख डॉ. विजया पाटील, वित्त अधिकारी मगन पाटील, राजेंद्र मांडगे यांच्यासह विद्यापीठाच्या विविध विभागांतील अधिकारी, कर्मचाऱ्यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

नांदेड विभागीय केंद्र

मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त विद्यापीठाच्या नांदेड विभागीय केंद्राच्या वतीने विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले आहे. जिल्ह्यातील सोनखेड महाविद्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने घेण्यात येणाऱ्या या कार्यक्रमात ग्रंथदिंडी काढण्यात आली. या भागातील ग्रामीण कथाकार आणि कवींना निमंत्रित करण्यात आले होते. याशिवाय वरिष्ठ पत्रकारांना आमंत्रित करून 'वृत्तपत्रांत मराठी भाषेचा वापर' या विषयावर व्याख्यान व शासन आदेशान्वये युनिकोड वापराबाबत प्रात्यक्षिकासह विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले. याच कार्यक्रमात पोवाडे, भारूड, कविता वाचन यांसारखे कार्यक्रम सादर करून महाराष्ट्राची लोकधारा विद्यार्थ्यांनी सादर केली. या कार्यक्रमासाठी स्थानिक पातळीवर लोकप्रतिनिधींना आमंत्रित करण्यात आले होते.

नागपूर विभागीय केंद्र

मराठी भाषा गौरव दिनाचे औचित्य साधून विद्यापीठाच्या नांदेड विभागीय केंद्राच्या वतीनेही विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यात विशेषतः दि. ७ मार्च २०१७ रोजी निबंधलेखन, ८ मार्च २०१७ रोजी रांगोळी स्पर्धा, तर ९ मार्च रोजी सुलेखन व हस्ताक्षर स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. १० मार्च २०१७ रोजी निमंत्रित मान्यवरांना बोलावून स्पर्धांचा पारितोषिक वितरण समारंभ घेण्यात आला.

डॉ. दिनेश भोंडे

कुलसचिव

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

